

την τῆς νυκτός ὥραν. Τῇ ἐπαύριον, 20 Ἰουνίου, ἐπανελήθη ἡ πρὸς ἀπόβασιν ἀπόπειρα πρὸς τὸ αὐτὸ μέρος, ἀλλὰ καὶ πάλιν ἀπεκρούσθη ὑπὸ τῶν Ψαριανῶν, τῶν ὁποίων τὸ θάρρος κῦζησεν ἡ τῆς προτεραιᾶς ἐπιτυχία. Ἐπὶ τέλους ὁμοῦ ὁ ἐχθρὸς μαθὼν ὅτι ὑπάρχει θέσις ἐπιτηδεῖα πρὸς ἀπόβασιν, ἐπέμψεν ἐκεῖ στρατεύματα διὰ τῶν πλοίων, ἐνῶ συγχρόνως ἐπανελάβε τὴν πρὸς τὸ ἀρκτικὸν μέρος τῆς νήσου ἔφοδον. Τὸ σχέδιον τοῦ ἐχθροῦ δυστυχῶς ἐπέτυχεν. Ἐνῶ οἱ Ψαριανοὶ ἠγωνίζοντο νὰ ἐμποδίσωσι τὴν ἐκ τοῦ ἀρκτικού μέρους ἀπόβασιν, ὁπισθεν αὐτῶν ἀπέβη στρατὸς πολὺς καὶ ἐβάδισε πρὸς τὴν πόλιν. Ὡστε ἡ καταστροφὴ τῶν Ψαριανῶν ἦτο ἤδη ἀφευκτός· ἐλπίς σωτηρίας οὐδεμία ὑπῆρχε, καὶ δὲν ἔμενεν, εἰμὴ ν' ἀποθάνωσι πλείστους συμπαρασύροντες ἐχθρούς.

Οἱ Τοῦρκοι, προχωρῶντες πρὸς τὴν πόλιν, ἀπῆντησαν ὠχυρωμένους· σινὰς Ἕλληνας εἰς θέσιν καλουμένην Φτελὶον καὶ ἀφῆκαν ἐκεῖ δύναιμι ἰσχυρὰν ὥπως τοὺς καταπολεμήσῃ· οἱ ἐν τῇ ὀχυρώματι τρεῖς ἀντέκρουσαν τὸν ἐχθρὸν, ἀλλ' οὗτος ἤτο μυριάκις ἀνώτερος καὶ εἰς τὴν τετάρτην ἔφοδον εἰσῆλθεν εἰς τὸ ὀχυρῶμα· τότε οἱ ἐν αὐτῷ τὸν θάνατον προτιμῶντες τῆς αἰχμαλωσίας, ἔθηκαν πῦρ εἰς τὴν πυριταποθήκην καὶ ἀνετινάχθησαν μετὰ τῶν εἰσελθόντων πολεμίων εἰς τὸν ἀέρα. Οἱ Τοῦρκοι προχωρήσαντες ἐγένοντο κύριοι τῆς πόλεως. Πλείσται τότε γυναῖκες, ψαριαναί, ἵνα μὴ περιπέσωσιν εἰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν, ἐρρίφθησαν εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἐπνίγησαν. Ἔμεινε δὲ εἰσέτι κατεχόμενον ὑπὸ 400 περίπου Ψαριανῶν καὶ προίκων τῷ Παλαιόκαστρον, εἶδος φρουρίου τοῦ ὁποίου τείχη ἦσαν τὰ τεῖχη τῶν ναῶν τῆς πόλεως· καὶ πλὴν τούτου δύο μικρὰ νησίδες, τὸ τοῦ ἁγίου Νικολάου καὶ τοῦ Διδασκαλείου, ὑπερασπιζόμενα ὑπὸ τινῶν ἀνδρῶν, παρέτεινον τὸν ἀγῶνα. Οἱ Τοῦρκοι ἠγωνίσθησαν ἐκ παντὸς τρόπου νὰ κυριεύσωσι τὰ τρία ταῦτα σημεῖα, εἰς ᾧ συνεκεντροῦτο ἡ ἐσχάτη ζωὴ τῆς νήσου· ἀπεκρούσθησαν ὁμοῦ καθ' ἅπασαν ἐκείνην τὴν ἡμέραν. Τὴν δ' ὑστεραίαν 22 Ἰουνίου ὤρμησεν ἰδίως κατὰ τοῦ Παλαιόκαστρου· οἱ ἐν αὐτῷ μαχῆται προέταξαν ἡρωικὴν ἀντίστασιν, ἀλλ' ἐπὶ τέλους οἱ διευθέται τῶν κανονίων ἐθραύσθησαν, τὰ ὅπλα αὐτῶν θερμανθῆντα ἔκτε τοῦ καύσωνος καὶ τοῦ ἀδιαλείπτου πυροβολισμοῦ κατέστησαν ἀχρηστα, οἱ δὲ Τοῦρκοι ἤρχισαν νὰ εἰσέρχωνται εἰς τὸν περίβολον τοῦ φρουρίου. Οἱ Ἕλληνες, εἶχον ἀποφασίσει ν' ἀνατιναχθῶσιν εἰς τὸν ἀέρα. Ὄθεν ὁ Ἀντώνιος Βραχτσάνος, εἰς τὸν ὁποῖον εἶχεν ἐπι-

τραπῇ νὰ θέσῃ τὸ πῦρ ἐν τῇ πυριταποθήκῃ, ἐγονάτισε πρὸ τοῦ σεβασμίου αὐτοῦ πατρὸς, ἔλαβε τὴν πατρικὴν εὐχὴν, ἠσπάσθη τὴν χεῖρα αὐτοῦ, καὶ ἐνῶ ἐν μιᾷ φωνῇ πάντες ἐπεκαλοῦντο παρὰ τοῦ Θεοῦ συγγνώμην τῶν ἀναρτημάτων αὐτῶν, ἔθηκε τὸ πῦρ· φοβερά τότε ἐπῆλθεν ἐκρήξεις, καθ' ἣν συναπέθανον πλείστοι πολέμιοι μετὰ τῶν μαρτύρων τῆς ἐλευθερίας.

Οἱ Τοῦρκοι, γενόμενοι κύριοι τῆς μεγάλης νήσου, ἠγωνίζοντο ἐπὶ τέσσαρας ἔτι ἡμέρας νὰ κυριεύσωσι τὰ δύο νησίδες, ἐξ ὧν τὸ λεγόμενον Διδασκαλεῖον δὲν ὑπερασπίζετο, εἰμὴ ὑπὸ μόνον δεκαπέντε ἀνδρῶν. Μόλις δὲ τῇ 26 Ἰουνίου, οἱ μὲν ἐν τῇ νησίδι τοῦ ἁγίου Νικολάου, μὴ δυνάμενοι πλέον ν' ἀντιέξωσι, παρεδόθησαν, οἱ δὲ ἐν τῷ Διδασκαλεῖῳ ἀνετινάχθησαν καὶ αὐτοὶ εἰς τὸν ἀέρα· ὁ δὲ κρότος τῆς ἐκρήξεως ταύτης ὑπῆρξεν ἡ τελευταία ἀναπνοὴ τῆς μικρᾶς ἐλευθερίας, τῶν Ψαριῶν ζωῆς.

Οὕτω κατεστράφησαν τὰ Ψαρά, ἀλλ' ἡ γενναία τῶν κατοίκων αὐτῶν ἀντίστασις καὶ ὁ ἥρωϊκὸς θάνατος ἀνέδειξεν αὐτοὺς ἐναμίλλους τῶν ἀρχαίων ἐκείνων τῆς Ἑλληνικῆς ἐλευθερίας προμάχων.

Ὀλίγα τινα περὶ τοῦ ῥώδου ἱστοριογράφου ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΚΑΡΑΜΖΙΝΟΥ.

Ὁ Νικόλαος Καραμζίνος τοῦ Μιχαήλδοιτος ἐγεννήθη ἐν Συμβίρσῃ τῆς Ῥωσσίας κατὰ τὴν πρώτην Δεκεμβρίου τοῦ ἔτους 1765. Αἰὼν εὖνους πρὸς αὐτὸν ἡ φύσις ἐπροίκισεν αὐτὸν διὰ πνεύματος ὀξυδερκοῦς, σπανίης εὐφυΐας καὶ φαντασίας διαπύρου, πλεονεκτήματα ταῦτα, ὧν ἐξ ἀπλῶν ὀνύχων τρανὰ πρέσχε δείγματα τοῖς περὶ αὐτόν.

Τὰς πρώτας αὐτοῦ σπουδὰς ἐξετέλεσεν ἐν Μόσχῃ, ὅπου ἐνέκυψε σύνολος εἰς τὴν μελέτην διαφόρων γλωσσῶν καὶ εἰς τὸν διὰ ποικίλων φιλολογικῶν καὶ ἱστορικῶν γνώσεων πλουτισμὸν αὐτοῦ, ἔργων ἀνεκδότως· ἵνα τὰ φυσικὰ αὐτοῦ πλεονεκτήματα καλλιέργων καὶ προάγων καταστῇ χρήσιμος καὶ ἐπωφελὴς τῇ ἰδίᾳ πατρίδι. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον, καὶ ὑπὸ φλογεροῦ ἐλκυνόμενος πόθου ἵνα καὶ ἐτέρας πόλεις καὶ χώρας περιηγηθῇ, ἐπεσκέφθη ἀπὸ τοῦ 1789 μέχρι τοῦ 1794 τὴν Γαλλίαν, Σουηδίαν, Γερμανίαν, Ἰταλίαν καὶ Ἀγγλίαν. Ἐμπλεὺς τῶν ζωηρῶν ἐκείνων ἐντυπώσεων καὶ γνώσεων ὧν πρῶτος αὐτῷ ἐγένετο ἡ Εὐρώπεια αὕτη ἐκδρομὴ ὑπέστρεψεν εἰς Μόσχαν, ὅπου μετ' οὐ πολὺ ἐξέδωκε τὰς « Ἐπιστολάς Ὀδοιπόρου

«Ρώσσαν», ἐν αἷς, μεταφρασθεῖσαις εἰς τε τὴν ἀγγλικὴν καὶ γαλλικὴν, ζωηρῶς περιγράφει τὴν περιοδείαν τοῦ ταύτην.

Τοῦντεῦθεν εἰς τοὺς κόλπους μένων τῆς πεφιλημένης αὐτῷ Μόσχας, ἐπεδόθη ὅλως περὶ τὴν φιλολογίαν, ἀτρύτους καταβαλὼν μόχθους ἵνα, κατὰ πάντα ἐγκρατὴς αὐτῆς γενόμενος, μεταδώσῃ αὐτὴν καὶ τῇ εἰς τὸν ζόφον τῆς ἀμαθείας πεπλανημένη τότε πατρίδι τοῦ. Ὅθεν ἤρξατο ἐκδίδων ἀπὸ τοῦ 1802 ἔτους τὴν «*Εφημερίδα τῆς Μόσχας*», κατόπιν δὲ τὴν «*Архивъ, τὸ Πάρθενον καὶ τὸν Εὐρωπαϊκὸν Ἀγγελιοφόρον*», ὅπου ἀνεγίνωσκέ τις πλεῖστα διηγήματα τερπνότατα, διαφόρους πρωτοτύπους καὶ μεταπεφρασμένους διατριβάς περὶ δημωφελῶν ἀντικειμένων, συνεχῆ κριτικῆς ἄθροα ἀποσπιλθόντα φιλολογικῆς ἀξίας καὶ ἐμβριθείας, δι' ὧν λεληθότως πῶς ἐξεβίαζε καὶ ἐνέπνεε πρὸς τοὺς ὁμογενεῖς αὐτοῦ τὸν πρὸς τὰ γράμματα καὶ τὴν φιλομάθειαν ἔρωτα. Ἀλλὰ ταῦτα δὲν ἦσαν ἄλλο εἰμὴ τόσοι πρωῒνοι ἀστέρες προάγγελοι τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου. Ἐν τῇ εὐρείᾳ διανοίᾳ τοῦ περὶν τοῦτου ἀνδρὸς ἐκυοφορεῖτο ἔργον κολοσσιαῖον, προωρισμένον ὡς ἀναβιβασθῇ αὐτὸν εἰς τὴν ὑπάτην βαθμίδα τῶν ἐνδόξων συγγραφέων, ἡ «*ἱστορία τῆς ῥωσικῆς αὐτοκρατορίας*». Δεκατέσσαρα ὅλα ἔτη κατέτριψε συμβουλευόμενος ἀρχαίας χρονογραφίας, ἀνάθεωρων δημόσια ἀρχεῖα καὶ βιβλιοθήκας, φυλλομετρῶν προαιώνια χειρόγραφα, ἵνα ἀρυσθῇ ἐξ αὐτῶν τὰς περὶ τῆς ἀρχαίας δόξης, καταγωγῆς, προόδου καὶ τῶν διαφορῶν περιπετειῶν τοῦ Ῥωσικοῦ κράτους ἀναγκαίαις ἐνδείξεις. Καὶ πραγματικῶς δὲν ἐψεύσθησαν αἱ ἐλπίδες τοῦ. Τὸ ἐργῶδες καὶ χαλεπὸν τοῦτο ἐπιχείρημα ἔσπεψε τῆς πλήρους ἐπιτυχίας ὁ στέφανος.

Ἐν αὐτῷ, οἶνον ἐν ἐσόπτρῳ, ἀντανάκλωνται τὰ ἦθη, τὰ ἔθιμα, ὁ χαρακτήρ, αἱ περιπέτειαι ἐνὸς λαοῦ, μιᾶς ἐποχῆς. Φυσικὴ ἀκρίβεια, ἐντελὴς ἰδεῶν ἀλληλουχία, ἀλήθειαι βεβαιωσισμέναι εἰς τὴν στάθμην τῆς κριτικῆς, φράσις μάλιστα καὶ γλαφυρά, γοργότης καὶ εὐφράδεια λόγου, φαντασία ἐνθερμος ἄμα καὶ ἔρρυθμος, καλαισθησία διηκριβωμένη, αἰσθήματα ζωηρά καὶ εὐγενῆ, δίκην νάματος πηγαίου, ἀναβλίζοντος ἀπὸ καρδίας καταπλεγμένης ὑπὸ ἀσέβестου πρὸς τὴν πατρίδα ἔρωτος, ἰδοὺ τὰ τὴν «*ἱστορίαν*» αὐτοῦ κατακοσμοῦντα προσόντα, τὰ ἐξ αὐτῆς ἀφειδῶς προχέμενα θέλητρα.

Δικαίως ὅθεν ἡζιοῦτο τῶν ὑφίστων τιμῶν δι' ὧν οἱ συμπατριῶται αὐτοῦ ἀντήμειψαν τοὺς πρὸς

ἀναμόρφωσιν καὶ προαγωγὴν τῆς φιλολογίας αὐτῶν πολυετέις ἀγῶνάς τοῦ. Οὐδεὶς οὐδέποτε ἱστορικός εἶδε μετὰ πλειοτέρας εὐνοίας καὶ ἐνθουσιασμοῦ δεξιούμενα τὰ ἴδια ἔργα ὅπου καὶ ἂν ἐπῆγαινες, εἰς τὴν καλὴν τοῦ πένητος, εἰς τὰ μέγαρά τοῦ μυριοπλούτου, παντοῦ ἀπῆντας τὴν καλὴν αὐτοῦ «*ἱστορίαν*».

Ἐκ τῆς τῶν 8 μόνων τόμων πρώτης ἐκδόσεως ὠφελήθη ὁ συγγραφεὺς 100,000 ρουβλίων, ἀπῆλαυσε τὸν τίτλον Συμβούλου τοῦ Κράτους καὶ τὸν Σταυρὸν τῆς Ἀγίας Ἄννης παρὰ τοῦ Αὐτοκράτορος Ἀλεξάνδρου.

Ἀλλ' ἡ ἀξία τοῦ ἀνδρὸς τούτου δὲν περιωρίσθη μόνον εἰς τὸν στενὸν τῆς πατρίδος τοῦ κύκλον πανταχοῦ τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου, ὅπου τῆς ἐπιστήμης οἱ ἱεροφάνται ἐκτιμῶνται, ἀκήρατον ἔμεινε καὶ ἀγῆρω τὸ κύδος καὶ ἡ μνήμη τοῦ ῥώσου ἱστοριογράφου. Ἐν τῇ σοφῇ Γερμανίᾳ δύο ἡζιώθη μεταφράσεων ἡ ἱστορία αὕτη, ὡς ἐπίσης μετεφράσθη εἰς τε τὴν Ἰταλικὴν, Γαλλικὴν καὶ τὴν ἡμετέραν Ἑλληνικὴν. Δὲν δυνάμεθα δὲ εἰμὴ νὰ ὁμολογήσωμεν ἐμπαρδόως ὅτι ἡ τοῦ Κυρίου Κροκιδᾶ εἰς τὴν ἡμετέραν μεθερμηνεύσεις τῆς πολυτόμου ταύτης ἱστορίας, προῖον ἀγῶνων πολυετῶν καὶ ἐργασίας ἐπιπόνου, καὶ διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τῆς μεταφράσεως καὶ διὰ τὸ κλασσικὸν καὶ χάριεν ὕφος τῆς, κατέχει θέσιν μεταξὺ τῶν ἀξιολογωτέρων μεταφράσεων τῆς νεωτέρας ἡμῶν φιλολογίας.

Ἀφῆρπασεν ὅμως τοῦ θανάτου τὸ δρέπανον τὸν ἀξιάγαστον τοῦτον ἄνδρα πρὶν ἢ δυνηθῇ νὰ δημοσιεύσῃ καὶ τὸν δωδέκατον τῆς ἱστορίας τοῦ τόμον, ὃν ἔτοιμον εἶχεν ἐν χειρογράφῳ καὶ ὅστις ἐξεδόθη ἀκολούθως ὑπὸ τοῦ Κ. Βλούδου, ὑπουργοῦ τῶν ἐσωτερικῶν.

Ἀλλ' ἔσχε τὴν τιμὴν νὰ ἐκμετρήσῃ τὸ ζῆν ἐν τῷ ἐν Ταυρίδι αὐτοκρατορικοῦ ἀνακτόρου, ὅπου τῷ εἶχε δοθῇ διαμέρισμά τι.

Ὁ Αὐτοκράτωρ Ἀλέξανδρος σεβόμενος τὸ περίπυστον τοῦ ἀποβιώσαντος ὄνομα ὥρισε πρὸς τὴν χήραν αὐτοῦ ἐνιαύσιον ἐπιχορήγησιν 50,000 ρουβλίων.

Προσθετόν ὅτι ὁ ἡμέτερος Καραμζῖνος ἦτο καὶ ἀξιότατος τῶν Πιερίδων λάτρις· θελκτικώτατα αὐτοῦ ποιήματα περιεγένοντο ἡμῖν, τὰ ὅποια ὅμως ἐπεσκότισε τοῦ ἱστορικοῦ αὐτοῦ ἀριστουργήματος ἡ λαμπρότης, ὡς τὸ ἀργυροῦν τῆς Σελήνης φέγγος ἄμαυροῖ τῶν λοιπῶν νυκτοπλανῶν ἀστέρων τὰς μακρυγάς.

Ἐν Σύρῳ.

ΔΙΟΝ. ΚΕΦΑΛΛΗΝΟΣ.